FRANCKESCHE STIFTUNGEN

DFG

4. Bibliographie der Schriften

August Herr[!]mann Franckens, Weyl.S.Theol.Prof.Past.Vlric.et Schol. COLLEGIVM PASTORALE über D. IO. LVDOV. HARTMANNI PASTORALE EVANGELICVM. Anderer ...

Francke, August Hermann

Halle, 1743

APHORISMVS XIII.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Visual Library

rorum vitiis, prauis inprimis ecclesiae ministris valde ingratos esse solere, nec diffiteor, auctorem dicti libri interdum modum excessisse; quod et B. SPENERO in Consiliis Theologicis Germanicis et Latinis de hoc ipso libro iudicium est: interim tamen huiusmodi scripta non prorsus sunt contemnenda, quia multa vere in iis dicuntur, quibus ad nos aliosque excitandos vti possumus, reliquis amputatis, in quibus aut temperamentum non est seruatum, aut indignatio vltra christianum modum elata.

Cap. II, 7. 8.

Per omnia temet ipsum proponens exemplar bonorum operum, in doctrina praestans integritatem, grauitatem, sermonem sanum, qui redargui non possit: vt qui se aduersus opponit, erubescat, nihil habens, quod de nobis dicat mali.

APHORISMVS XIII.

In extollenda et defendenda summa verbi diuini dignitate et maiestate ecclesiae minister non modo totus esse, sed et ad ipsam vitam suam moresque tamquam ad normam et legem

gem reuocare et conformare debet; quo integritate, sanctitate et grauitate sua, ipsiusque sermonis sui sanitate, veritatis hostes pudore confundere possit.

Equidem nihil simplicius esse videtur, quam id ipsum, quod his duobus commatibus Apostolus complectitur: Verum si curatius ponderetur, facile adparebit, non potuisse tam breui accuratius dici, quae ministrum verbi diuini quam maxime efficere rectissime creduntur. Requiritur vero ab ipso, 1) *vt vita eius aliis exemplar sit, quod imitari queant;* 2) *vt doctrina eius omni ex parte se recte habeat.*

Ad *primum* quod attinet, diximus in antecedentibus ad Aphorismum XII. ministrum verbi diuini ita demum recte fungi officio suo, si et institutionem suam accommodauerit ad naturam et statum hominum omnium aetatum et ordinum, et curauerit, vt ea, quae docuerit, ad vsum ab auditoribus transferantur. Omni vero modo ex Pauli sententia statuendum est, non posse ministrum verbi diuini rectius curare, vt ea, quae publice docuerit, ab auditoribus ad vitam referantur, quam si proponat semet ipsum τύπον καλῶν ἔργων. Quapropter etiam Paulus comma 7. per participium (παρεχόμενον σεαυτὸν τύπον καλῶν

λῶν ἔργων,) coniungit cum antecedentibus, vt ostendat, qua ratione pondus habitura sint ea, ad quae in antecedentibus, commate scilicet 2. ad 6. hortatus fuerat.

Quum ergo *turpe* sit *doctori*, *quum culpa redarguat ipsum:* in medium hic omnino proferendus est locus ille eximius LACTANTII, qui in ipsius institutionibus L. III. c. 16. legitur: „Bona facere, „inquit, oportet potius, quam inclusos „in angulis facienda praecipere, quae ne „ipsi quidem faciunt, qui loquuntur: et „quoniam se a veris actibus remouerunt; „adparet, eos exercendae linguae caussa, „vel aduocandi gratia, artem ipsam phi„losophiae reperisse. Qui autem docent „tantum, nec faciunt; ipsi praeceptis suis „detrahunt pondus. Quis enim obtem„peret, cum ipsi praeceptores doceant „non obtemperare? Bonum est autem, „recta et honesta praecipere: sed nisi et „facias, mendacium est: et incongruens „atque ineptum est, non in pectore, sed „in labris habere bonitatem.„

Qua de re verissime sane iudicauit. Statuendum enim omnino est, nihil fere effici in emendanda auditorum vita moribusque, nisi ministri verbi viuendi consuetudo ipsius doctrinae bene respondeat. Quod si vero, qui in sacro munere constituti sunt, impuram istam Deoque inuisam

sam vitae rationem fugientes, et ab omni improbitate recedentes vitae sanctitati studeant: animaduertere licebit, auditores quoque, licet non omnes, plures tamen doctrina rerum diuinarum ab ipsis tradita excitari, vt a vitiis recedentes, rectam verae ac christianae virtutis viam ingrediantur. Vis ergo, quae verbo τύπῳ est subiecta, notanda maxime est. Vult enim Apostolus, vt vita ecclesiae ministri formam et similitudinem illius exempli quam optime exprimat, ad quod institutione sua animos vitamque auditorum exprimere atque effingere nititur. Idem videmus in Paulo, qui in eandem sententiam, ab omni alioqui vana gloria alienissimus, ad exemplum suum prouocat 1 Thess. II, 10. 11. 12. *Vos*, inquiens, *testes estis et DEVS, quam sancte et iuste et innocenter apud vos, qui creditis, fuerimus: Sicut nostis, quomodo vnumquemque vestrum, tanquam pater liberos suos, hortati et consolati simus: obtestantes, vt vos gereretis, sicut dignum est DEO, qui vocauit vos ad suum regnum ac gloriam.*

Ad *alterum* vero, h. e. ad doctrinam, quae omni ex parte recte se habere debet, *tria* requiruntur ab Apostolo.

a) Ἀδιαφθορία seu doctrinae castitas, vt sit prorsus incorrupta, nec quidquam falsi admixtum habeat, sed omni ex parte

doctrinae Apostolicae conueniens sit. Abhorrendum ergo ministris ecclesiae etiam atque etiam est a friuolis coniecturis in interpretandis sacris litteris, quarum fundamenta in aqua sunt posita.

b) Σεμνότης seu grauitas quaedam, atque reuerentia, ne, quidquid in buccam venit, effutiat minister verbi, et aut temere proferat, si quid hinc vel illinc decerptum exscriptumque sit. Digerenda enim omnino priuata meditatione sunt, quae cum aliis communicari debent, quo auditorum animis rerum dicendarum fides fiat, atque vt ipse sua cum insigni fiducia ab omnibus hostium veritatis conatibus et iniuriis vindicare possit.

c) Λόγος ὑγιὴς seu vt doctrina sit sana, quae redargui nequeat, h. e. vt ratio tradendi cum ipsa veritate diuina suauissime conueniat, quo auditores per doctrinam animis sanari, in fide confirmari, et aeternam salutem ea consequi possint. Act. XI, 14.

Conferendus huc praeterea est egregius VRBANI RHEGII tractatus, in quo egit *de formulis caute loquendi.*

Cap.

Cap. II, 9 ad finem capitis.

Seruos hortare, vt suis heris se subiiciant - - nemo te despiciat.

APHORISMVS XIIII.

Oportet ministrum verbi diuini veram et Apostolicam formam doctrinae (ὑποτύπωσιν ὑγιαινόντων λόγων) in intimo animo insitam et comprehensam habere, qualem hic Paulus Tito ante oculos posuit, atque etiam Timotheo (2 Tim. I, 13.) laudauit et commendauit. Formula vero haec conueniens maxime debet esse rationi ac disciplinae Apostolorum, in quam acerrima mentis acie ministrum verbi ita intueri oportet, vt eam sibi ipsi proponat tamquam exemplum fidei, virtutis christianae, diligentiae, consolationis et incitationis quotidianae. Formam hanc Apostolicam in docendo quoque exprimat, et auditoribus suis frequentissime ante oculos constituat; ad hanc legem conformet illorum vitam et mores, ex hoc fonte ducat officia non minus quam argumenta, quibus ad officia praestanda